

Možná je na střeše kůň

Ochotnický soubor Forbína, Jistebnice / Jiří Šotola

Přítakání životu

Na dramatika (ale také básníka, prozaika, herce a režiséra) Jiřího Šotolu profesionální dramaturgové po roce 1989 de facto zapomněli – inscenace jeho textů by se daly spočítat na prstech jedné ruky někoho, kdo má na jedné ruce sedm prstů.

Jistebnická inscenace jeho hry *Možná je na střeše kůň* v režii Ondřeje Máchy ovšem dokazuje, že je to text stále s jistou životností a aktuálností, coby svébytný pokračovatel tzv. čechovovské linie v českém dramatu – realističtější než Topol či Hrubín, ale stále povznesený bohatou dramatickou češtinou, která má masku hovorové mluvy, ovšem skrývá se za ní kus neokázalé poezie. Na příběhu dvou sester a jejich de facto společného životního partnera vypráví o vzájemném trýznění těch, kteří si zbyli, o životní zahořklosti, ale také o tom, jak lze v absolutní beznaději přeci jen objevit důvod, pro co žít.

Předností textu jsou tři ústřední postavy, skvěle napsané, s řadou poloh. Ty jsou forte i v inscenaci jistebnické Forbíny: Dana Pilařová, Lenka Vostřáková i Karel Jahoda rozehrávají plnokrevné postavy se smyslem pro velice nesentimentální, krutou grotesku, postavenou ovšem na realistickém základu. Velký prostor má pro své lehké podehrávání doktora coby vnějšího pozorovatele dění v chalupě Marian Vostřák.

Zbytek souboru má postavení mnohem těžší: zejména představitelé rodičů musejí na minimální ploše vybudovat nějaký uvěřitelný základ pro absolutní necitelnost, okoralost a vlastně jednoduchou hloupost svých postav. Vychází jim z toho trochu karikatura, ale to je problém už Šotolova textu, podobným výhradám čelila i původní inscenace Realistického divadla v režii Františka Laurina.

Jistebnická inscenace by si zasloužila trochu vyčistit zejména v předělech: davové scény mají svou sílu, ale chtělo by je přeci jen ještě pevněji usadit (aby působily více jako fuga, méně nahodile), a zbytečně nadužívaná je opona – zejména v úplném závěru, jehož velkou emocionální sílu podkopává rozpačité čekání, až se zatáhne.

V úhrnu to jsou ale celkem řešitelné drobnosti. Podstatné je, že na dnes už pozapomenutém textu se Jistebnickým podařilo vystavět dramaticky funkční inscenaci dokazující, že témata čtyřicet let staré hry mají dodnes co říct – navzdory tomu, že se inscenátoři velice správně rozhodli dobové zasazení nijak neaktualizovat.

V řadě svých nejlepších momentů je to inscenace, která ve své čistotě a nesentimentálnosti (podpořené i velice chytrou, úspornou prací s hudbou) přináší opravdu silný zážitek z činoherního divadla v pravém slova smyslu, to jest z divadla postaveného na jednání herců v situaci. Děkuju za ni.

Michal Zahálka